РООҺО ТАРЯАН—ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ БАЯЛИГ

ргаса хуряалгадаа эрхимээр бэлдэжэ, гүрэндөө таряа ехээр тушаахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе

ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(10248) | 1963 оной августын 9, пятница | Сэн 2 мүнгэн

0 мянган центнер таряа тушаахабди

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай социалис уялгаһаа

ЦК-гай 1962 оной мартын шиидхэбэрие бэелүүлэн, лэдбэриин управлениин колуд тарялангай газар зүбөөр ургаса ехэтэй ургамалнуые үргэдхэхэ, шэнэ газар хар ехэ юумэ хээ. Гансахан энэ гектар шэнэ, залууг газар дэжэ, тэрэнэй 4436 гектарта дэһэн байха юм.

кэлнүүдтэ ургаса ехэтэй шэилга эрид үргэдхэгдөө. Хэренийн ажахынууд нёдондо нииеэ тариһан байбал, мүнөө 58870 гектарта хүргөө. Мүн кукурузын тарилга ехэ болоһон жэлдэ 16800 гектарта кукурухай.

тарилгые хаһа сагтань, һайн ар үнгэргэһэнэй, ургасын хойлдосотойгоор харууһалһанай оһо тарянай, кукурузын боургамалнуудай баян ургаса ахынуудта хүлеэгдэнэ.

доо таряа элбэг ехээр тушааха үүсхэл гаргаһан Краснодарай хизаарай таряашадһаа жэшээ абажа, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжон, ургасынгаа гарасые хаража, манай управлениин ажахынууд гүрэндөө таряа худалдаха түсэбөө хубилгажа, шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна. Хэрбээ энэ жэлдэ управлениин ажахынууд гүрэндөө 98600 центнер таряа худалдаха, 35 мянган центнер уридаар абаһан үрэһэнэй таряа бусааха түсэбтэй байбал, **мүнөө хамтадаа 180 мянган центнер таряа гүрэндөө тушааха гэжэ шиидээбди. Тэрэ тоодо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 30 мянган центнер, Погранична совхоз—24 мянган центнер, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз—10600 центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулхаар шиидэбэ.**

Энэ жэлдэ имагтал шэниисын тарилга үргэдхэһэнэйнгөө ашаар манай управлениин ажахынууд нёдондонойхиһоо 60 гара мянган центнер ехэ таряа гүрэндөө тушааха аргатай болоо бшуу.

Иимэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абахадаа, манай колхоз, совхозууд Эхэ оронойнгоо баялигые, хүсэ шадалые арьбадхаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэһэн лэ хүсэлэнтэй байба гээшэ.

Мүнөө үедэ управлениин ажахынууд ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэрие дүүргэжэ байнхай. Таряанай комбайнууд, жатканууд заһабарилагдажа дүүрэхэеэ байна. Энэ жэлдэ гушаал шэнэ комбайн, гол түлэб «СК-3» комбайнууд абтанхай. Тиимэһээ хуряалга дээрээ түрүү арга дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, таряагаа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряаха зорилготойбди, хуряахашье байхабди. Энэмнай манай орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ нэмэри боложо үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

(Энэ социалис уялга управлениин колхозуудай правлениин, совхозуудай дирекциин, парткомуудай заседани дээрэ баталагдан абтаа).

Үбһэ хуряалгада шэнэ арга хэрэглэнэ

шаһан үбһэ бухаллагдангүй, сэхэ һүрилэгдэнэ. хүдэлмэридэ урдань 40 хүн ажалладаг һаа, мүнөө 15 хүн ябана.

нэй ашаар абтаһан үбһэнэй өөрын үнэ сэн ур- 1,5 дахин хямдарба.

Шэбэрэй үйлэдбэравлениин томохон ай нэгэн «Забайказойхид 1958 онһоо э хуряалга дээрэ арга, машина техэ һайса хэрэглэжэ, тээсые нилээд дээабтаһан центнер үбнь үнэ сэн горитой жа шадаһан байна. иимэ шэнэ арга энэ колхоз һайн туйлааб?

е мэдэһээр, урдан ямаршье колхоз үбһэеэ тармаад, халлажа, һүүлдэнь рёор зөөдэг байгаа мүнөө эндэхид тусхай ехэ шаргалдээд, тэдээн дээрэ халлангүй, сэхэ һүйна.

татагдаһан баалжуугаар шарга шэктор аалихан урагхирэ зогсод гээд , 6-7 асашад баалшарга дээрэ һүрил. Иигэжэ хүдэлхээдэхеэр, һүрилэгшэухал табиха, оруулгэхэ мэтэ ажал огто болоно бшуу. Юуб дань үдэртөө 40 гаоройдоол 250—300 үбһэ һүрилдэг һаа, хүн энэ хүдэлмэрие хэдэг болоно.

арга хэрэглэһэнэйнр тус артелиинхид эһэн центнер үбһэнь сэнгые 1 түхэриг тэ болгоо. 1960 ондо түхэригтэ болоо һэн. 1958 ондо хамта дээ центнер хуряаһан үнгэрэгшэ жэлдэ 18.000 центнер үбһэ сабшажа абаа. Сабшалангайн талмай 1300 га зандаа үлэнхэй. Юуб гэхэдэ, энээнэй урда тээ бүхы сабшалангаа гүйсэд сабшажа, үбһэеэ хуряажа үрдидэггүй бэлэй. Шэнэ арга хэрэглэжэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлээд, богонихон болзорто урда урдынхиһаа ехэ үбһэ абаха аргатай болоо ха юм.

Түүхэтэ долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ энэ колхозойхид ниитынгээ адууһа малда бүхэли үбэлдөө гүйсэд хүрэхөөр 18 мянган центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ зорилготой. Мүн үнеэн бүридэ 20 тонно силос дарагдажа абтаха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ артельдэ тракторай 400 тусхай шарга бэлдэгдээд, тэдээн дээрэ үбһэ һүрилэгдэжэ байна. Тиихэдэ комплексно бригада бүхэндэ 3-4 өөрөө буулгадаг шарганууд түхеэрэгдэнхэй. Иимэ шаргануудаар һүрилэгдэһэн үбһэн тэрэ үдэртөө дүтын фермэ, отаранууд дээрэ абаашагдажа буулгагдана. Бэшэ һүринүүдээ үбэлдөө трактораар татуулжа, малай фермэ, гүүртэ, отарануудта зөөхэ юм. Энээнэй ашаар хэды шэнээн ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, гаргашань бага боложо үгэхэ гээшэб! Мүнөө энэ колхоз бүхыдөө 3000 гаран центнер үбһэ соможо абанхай. Сабшалга дээрэ 4 тракторай, 15 морин косилканууд хүдэлнэ.

Үбһэ сабшалгын, һүрилэлгын хажуугаар буртаг, хээрын ногоо ехээр, сабшажа, силос дараха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан тусгаар бригада эмхидхэгдэнхэй. Энээнии дүршэл ехэтэй механизатор Григорий Калашников хүтэлбэрилдэг. Нүхэр Калашниковай бригада силосэй хоёр комбайн, 7 «Беларусь» трактортай. Комбайнуудыень жолоодогшод Василий Родионов, Филат Суменков гэгшэд гурбадахи бригадын талханай полинуудай захаархи буртаг үбһэ, ногоо сабшана. Трактористнууд Максим Калашников, Лаврей Калашников, Тимофей Ахматчин болон бусад үдэртөө 6-7 тонно хүрэтэр ногоон үбһэ арба гара модоной газарһаа зөөнэ. Иигэжэ гурбадахи бригадынхид һаалиин фермын үбэлэй байрын хажууда түрүүшын 250 тонно силос дараад байна.

—Бидэ мүнөө энэ бригадынгаа полинуудай захые сэбэрлээд, удаань хоёрдохи, нэгэдэхи бригадануудта ошожо хүдэлхэ зомди. Арбан хоногой туршада колхозойнгоо бүхы тарялангай захын буртаг үбһэ сабшажа, силос дараһан байхабди. Энээнэй һүүлээр кукурузаяа хадажа захалхабди,—гэжэ бригадир нүхэр Калашников хөөрэнэ.

Л-Д. Гомбоев.

Эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха политика илажа байна

Бүхы дэлхэйн анхаралые бэедээ татаһан шухала үйлэ хэрэг Москвада болобо. Энээндэ дэлхэйн олониитэ халуунаар хандана. Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор баталагданхай.

Тус договор хадаа уласхоорондын ехэ удха шанартай документ мүн болоно. Энээнии баталһан ушар хадаа түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй ехэ амжалта болоно. Юуб гэхэдэ, ядерна зэбсэг туршалга хорихын, буу зэбсэг хуряахын, арадуудай хани барисаа, эб найрамдал батадхахын түлөө олон жэлэй турша соо эдэбхитэй тэмсэл ябуулагдажа байгаа. Энэ договор хадаа бүхы арадуудай аша туһада харюусана.

Олон ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүд хоорондохи арсалдаагаа дабажа, зохихо шиидхэбэри абаһаниинь һайн байна. Энэнь эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха ёһо гуримда сүм харюусана. Хэлсээ хэжэ, уласхоорондын орёо бэрхэ бусад асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо хүн түрэлтэнэй үмэнэ бии болобо гэжэ энэ баримта харуулна.

Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табилгантай дашарамдуулан Кремльдэ болоһон уулзалга дээрэ Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ: **«Туйлаһандаа тогтохогүй, шэнэ дайнай аюул зайсуулхын түлөө, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ зогсоохогүй гээшэ мүнөө тон шухала болоод байна гэжэ тоолонобди. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитэрээ, хүсэдөөр хуряахын, Германиин асуудал болон бусад уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые шиидхэхые арад зон хүлеэжэ байна.**

Москвадахи хэлсээнүүдтэ туйлагдаһан амжалтые саашадань улам хүгжөөхэ хэрэгтэй. Гүрэнүүдэй—НАТО-до хабаадагшадай, Варшавска договорто ородог гүрэнүүдэй хоорондоо бэе бэедээ добтололсохогүй гэһэн пакт баталха гээшэ манай һанаһанай ёһоор, удаадахи алхамынь болохо ёһотой. Иимэ пакт баталхада, сэрэгэй зэбсэгжэлгын талаар эгээл түгэлдэр хүсэтэй гүрэнүүд, нэн түрүүн ядерна оронууд, термоядерна дайе зайсуулха зорилгоор хоорондоо хэлсээ хэжэ ойлголсоо гэжэ бүхы арадуудта харуулха байна ха юм. Иимэ хэлсээе бүхы арадуудай һайшааха байһанда ямаршье ажаглалта байхагүй».

Бүхы дэлхэйн олон миллион хүнүүд Москвадахи договорто гар табиһан тухай мэдээсэлые баярлан угтаба. Европо болон Америкын, Ази болон Африкын хэдэн арбаад гүрэнүүд тус договорто гар табихаар гү, али тэрэндэ нэгэдэхээр бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлһэн байна.

Москва, Советскэ правительствын нэрэ дээрэ бүхы түби дэлхэйһээ бэшэг, телеграммануул ерэжэл байна. Гүрэнэй ажал ябуулагшадшье, юрын ажалшадшье, бүхы үндэһэ яһанай, үзэл бодолой хүнүүд бултадаа нэгэл һанал бодолтой: ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договор хадаа түүхэтэ документ мүн, термоядерна дайнай аюул зайсуулха гэһэн арадуудай этигэл найдабари мүн болоно.

Ядерна дайнда эсэргүү тэмсэлэй хажуу тээ байһан лэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй бодото амжалтые сэгнэдэггүй хүнүүд лэ ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорые буруушаана. Хитадай правительство эгээл иимэ хараа шугам баримтална. Гэбэшье бүхы социалис оронуудай, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдэй арадуудай зүгһөө, эб найрамдалай, хүгжэлтын хэрэг сэгнэдэг бүхы хүнүүдэй зүгһөө энэ хараа шугамынь эрид шууд буруушаагдана.

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай дайнай хойто тээхи бүхы жэлнүүдтэ ябуулдаг гадаадын политика, коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай хүсэл оролдолго эб найрамдал аршалан хамгаалха, дайн сэрэгые зайсуулха хэрэгтэ зорюулланхай. Дүрбэн жэлэй саада тээ ООН-ой Генеральна Ассамблейн ендэр дээрэһээ Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай дурадхал оруулһан юм. Энэнь арадуудай бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй тугынь болоһон байгаа.

Социализм, эб найрамдал гэһэн ойлгомжонууд улам бүри нэгэдэжэл байнхай. Хүн түрэлтэнэй общественной хүгжэлтын шиидхэхы хүсэн болоһон дэлхэйн социалис системын асари ехэ амжалтанууд социализмын, эб найрамдалай, демократиин хүсые нэмээн ургуулна, эдээнэй хүсэнүүд империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдһээ булюу болонхой. Дэлхэйн дайе зайсуулха арга боломжо бии болонги гээшэ.

Коммунис, хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэдэй Москвадахи зүблөөндэ хабаадагшад 6 жэлэй саада тээ дэлхэйн арадуудта иимэ уряалтайгаар хандаа һэн: **«Атомна, водородно зэбсэг гаргаха, хэрэглэхэ ябадалые хорихо эрилтэ хэгты, энээнэй түрүүшын алхам—эдэ зэбсэгүүдые туршалга дары болюулха эрилтэ хэгты».** Энэ уряалынь бүхы дэлхэйн арадуудые доһолгоо һэн. Социалис оронуудай нэгэдэлэй түгэлдэр хүсэндэ, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй амжалтада, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ түшэглэн, арад зон ядерна аюулые зайсуулха тодорхой алхам хэхыень баруунай правительствануудые баадхана. Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвадахи договорые баталһан ушар энээнэй түрүүшын алхам болоно.

Социалис оронуудай арадууд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн энэ договорые эб найрамдалай хүсэнэй шухала илалта гэжэ тоолоно. Энэ алхамай удаа ядерна зэбсэг туршалгые (газар дорохи тэһэрэлгэ оруулалсан) хорихын, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө тэмсэлэй үни удаан саг соо нэтэрүүгээр ябуулагдаха байһанда хэншье һэжэглэнэгүй.

Ядерна зэбсэг огтолон хориһон статья оруулалсаһан буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай договор баталдаг һаа, аргагүй һайн һаабдаа гэжэ совет хүнүүд, социалис оронуудай арадууд, түрүү үзэл бодолтой хүн түрэлтэн һайса ойлгожо байна. Гэбэшье юушье хэнгүй байнхаар, заримыень бүтээбэл дээрэ, нэгэл газартаа бүмбэрэнхаар гү, али гэдэргээ сухаринхаар, нэгэ алхам урагшаа хэбэл дээрэ гэжэ эдэнэр эли тодоор ойлгожо байна. Буу зэбсэг хуряаха бүхы асуудал ямаршье ехэ хүсэлтэй байгаа хадаа нэгэ доро, нэгэ хэлсээгээр гү, али договороор шиидхэхын аргагүй гэжэ бодото байдал харуулан хай. Иимэ ушарай тохёолдоходо, хаалтануудые сэбэрлэн, удаа дараалан дабшаха ёһотой.

«Нэгэн доро бултыень бүтээхэ гү, үгы һаа, юушье хэхэгүй» гэжэ сэхэ табиһан асуудал хадаа (Хитадай хүтэлбэрилэгшэд иигэнэ) эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ дурагүй хүнүүдэй аяг зан болоно.

«Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха политикын гол удха юуб гэхэдэ, ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй хүсэнүүдһээ эб найрамдалда дуратай арадуудай хүсэнүүдэй булюу байһанда үндэһэлэн, баруунай томо оронуудай политика болгон хэрэглэдэг дайн сэрэгһээ арсахыень баадхаха, уласхоорондын асуудалнуудые сэрэгэй арга методээр бэшэ, харин эбэй ёһоор шиидхэхыень баадхаха ёһотой» — гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой атомна, водородно зэбсэг хорихын түлөө Хиросимада боложо байгаа уласхоорондын конференцидэ эльгээһэн бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Мүнөө үе сагай шиидхэхы хүсэн —дэлхэйн социалис системын, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, эб найрамдалай ба национально-сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдэй хүсэндэ совет хүнүүд, социализмын оронуудай бүхы хүнүүд гүнзэгыгөөр этигэжэ байна. Марксист-нүүд-ленинецүүд эдэ хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ. Эдээнэй жагсаалда һаалта хэһэн хүн социализмын, эб найрамдалай ба демократиин хүсэнүүдые һуларуулна гээшэ. Тиигээ хадаа сэрэг дайгаар жүрөөдэдэг хэтэрхэй хархис этэгээдүүдтэ туһалһан болоно.

Советскэ правительство, Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы совет хүнүүд энэ договорой баталагдаһанда гүн гүнзэгыгөөр баясажа байһанаа мэдүүлнэ. Хүн түрэлтэнэй аша туһада һайн хэрэг хэгдэбэ гэжэ эдэнэр найдажа байна. Дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай оршон мандахын тулада эдэнэр саашадаашье бүхы хүсэеэ зорюулха юм.

(Августын 8-най «Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Горох хуряажа эхилээбди

ТҮНХЭН. **(Телефоноор абтаба).** Эдэ үдэрнүүдтэ үргэн ехэ тарялангаймнай ургаса эдеэшэжэ, удахагүй амяарлан хадажа, хуряажа эхилхээр болохонь. Мүнөө эртэ тариһан горохоймнай бүүрсагууд бага зэргэ шарлаад, тэрэнээ амяарлан хадажа захалаабди. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин хаһа одоолшье оробо ха юм.

Байгша ондо манай колхоз бүхыдөө 1144 гектарта горох таринхай. Энэмнай нёдондонойхиһоо 3,5 дахин ехэ болоно. Энэ жэлдэ бүхы тарялан дээрэ горох муу бэшээр гаранхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ 402 гектар тарялангай га бүриһөө 12 центнер ургаса хуряагаа һэмди. Тиихэдэ Ахалигай отделениинхид гектарай 20 центнер горох хуряагаа юм. Харин энэ жэлдэ горох тариһан газарайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 10—11 центнерһээ доошо бэшэ ургаса заабол абаха байхабди. Ахалигай отделениинхид энэ жэлдэ га бүриһөө 30 центнерһээ бага бэшэ горох хуряаха дүүрэн аргатай.

Мүнөө Түхэреэнэй болон Түнхэнэй отделенинүүд горохой ургаса түүбэрилэн хадажа эхилбэ. Эндэ түсгаар таарулан түхеэрһэн «СК-3» түхэлэй 1 комбайн, «ЖБА» түхэлэй 2 жатка, горохой ургаса хадажа, баал болгохо түхеэрэлгэтэй 2 косилка хүдэлжэ, 3 үдэр соо 100 га сабшаа. Горохой бүхы ургасые богони болзорто хадажа дүүргэхын тула энэ ажалда комбайн, жатка, косилкануудые олоор табижа, 22 агрегат хүдэлгөөд, үдэр бүри 110—120 гектар заабол унагаахабди. Тэрэшэлэн зарим ургасаяа Красноярска хизаарайхидай жэшээгээр баал болгонгүй, юрын үбһэнэй косилкаар сабшаад, 2-3 хоног хэбтүүлжэ хатаагаад, комбайнаар суглуулжа сохихобди. Энээнэй ашаар горох гээлтэгүйгөөр, богонишье болзорто хуряагдаха байна. Хадагдаһан горохые 14 комбайнаар суглуулжа сохихобди.

Манай колхозойхид гүрэндэ орооһо таряа элбэгээр худалдаха тушаа Краснодарска хизаарай, мүн республикынгаа Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин таряашадай үнэтэ үүсхэлые һайшаан дэмжэнэ. Өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, 16 мянган центнер таряа тушааха түсэбэйнгөө орондо 23 мянган центнер орооһо, тэрэ тоодо 3 мянган центнер горох, гүрэндөө худалдахаар шиидээ.

Бүхы орооһо таряанайнгаа ургаса богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряажа, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байһамнай лабтай. Ерэхэ жэлэйнгээ ургасада һаналаа табижа, байгша ондо 8000 гектар намарай эртын паар хаһалхабди. Горох, силосэй ургамалнуудые хуряажа абамсаараа комбайнай хойноһоо дары трактор табяад, газарыень гүнзэгыгөөр хахалжа жэгдэлхэбди.

Г. Тугарин,
«Сибиряк» колхозой парткомой секретарь.

Ивалгын совхозой 1-дэхи отделени байгша ондо зуу гаран гектарһаа 8—10 центнер горох абаха гэжэ хараална. Тус отделениин механизаторнууд мүнөө горохоо сабшана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Влас Парфеновой звено красноярскынхидай арга методээр горох сабшажа ябана. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гүрэндөө 10,5 мянган центнер горох худалдахабди

КАБАНСК. Августын 6. **(Телефоноор абтаба).** Горох алишье талаараа тон ехэ ашагтай, үнэтэйшье ургамал гэжэ манай совхозойхид һайн мэдэхэ болонхой.

Нёдондо түрүүшынхеэ энэ ургамалые 670 гектарта тарижа муу бэшээр ургуулаад, гектар бүриһөө 10 гаран центнер горохой орооһо хуряаһан байнабди. Тиихэдэ гурбадахи отделениин нүхэр Стремяковой даадаг бригадынхид га бүриһөө 23 центнер горохой эрхим шанартай орооһо абаа юм.

Энээнэй ашаар совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндөө 4000 гаран центнер горох худалдаад, өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаагаа һэн.

Байгша ондо совхозойхиднай үнгэрһэн жэлэйнгээ дүй дүршэлые хэрэглэжэ, мүн алдуу дутагдалнуудаа хараада абан, энэ ургамалые эгээл зохид хаһа сагтань, һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үрэжэлтэйшье газарта таряа. Илангаяа үрэһэнэй тарилгын нормо зохидоор, таарамжатай сооһь хэгдэжэ таригдаа. Тиигэжэ агротехникын заабарие наринаар сахижа шадаһанаймнай ашаар бүхы тарялан дээрэ горох яһала һайнаар гараад, түлэг эдеэшэжэ байнхай.

Энэ жэлдэ совхоз бүхыдөө 1508 гектарта горох таринхай. Даб дээрэ хараад үзэхэдэ, бүхы газарһаамнай нёдондонойхидо орходоо бүришье дээшээ ургаса абтаха аабза гэжэ һананабди. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ 6,6 мянган центнер худалдаха түсэбэйнгөө орондо, 10,5 мянган центнерһээ бага бэшэ горох гүрэндөө худалдаха дүүрэн аргатайбди.

Элбэгээр ургаһан горохоо нэгэшье гээлтэгүйгөөр хуряахын тула тэрэниие амяарлан хадаха, суглуулжа сохихо хүдэлмэридэ зарим тэды шэнэ арга хэрэглэхэмнай. Челябинска область, Красноярска хизаарай ажахынуудай жэшээгээр горохой ургасые баал болгонгүй, тракторай юрын косилкаар үбһэ сабшаһандал, хабтайтар сабшаад, һүүлдэнь тэрэниие үргэдхэгдэһэн тусгаар подборщигтой «СК-3» комбайнаар суглуулжа сохёод туршахамнай. Энэ арга юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, иигэжэ сабшахада монсойтор баал болгожо хадаһанда орходоо горох һураггүй түргэн, нэгэ жэгдэшье хатадаг байна. Горохой орооһоной гээлтэшье һураггүй бага болоно.

Удахагүй августын 15-һаа горохой ургаса амяарлан хадажа захалхабди. Мүнөө энэ ургамалые хайшан гээд зүбөөр хадаха, хуряаха, мүн шэнэ машина түхеэрэлгэ туршажа үзэхэ тусхай семинар механизаторнуудтаа үнгэргэжэ байнабди.

В. Кожемякин,
Кабанскын совхозой главна агроном.

эрхэт даа, ухибүүд!

ай шангаар шараха аргагүй. Халуун һоно ан хоёрто тэсэжэ морид шанга шангаар ад, хазаар даран дэбэ, бухалшан хүбүүшаруулна хэбэртэй. эшье «эрэ хүн зоригэжэ эдэ багахан хүморинойнгоо жолоо арин, бухалаа шэрэна. Эндэ 4-дэхи класагшад Цырен-Дондок в, 6-дахи классай һуимба Туланов болон . Цоктоевой даадаг эй звенодо хүдэлхэр бүри 50—60 бухал . Мүн тус звенодо трак косилкаар үбһэ сабшаурагшад Баяр Дондопов, Витя Дылыков гэгшэд үдэр бүри 16—17 га сабшана.

Тэрэшэлэн Шэбэр гэжэ газарта хүдэлжэ байһан Х. Гомбоевой хүтэлбэрилдэг звенодо һургуулиин һурагшад баһал ехэхэн туһа хүргэнэ. Жэшээнь, 7-дохи классай һурагшад Долгор Соронова, Валерий Цыренжапов гэгшэд үдэртөө 35 хүрэтэр бухал табина.

—Бэрхэнүүд даа, ухибүүднай! Аргагүй ехэ туһа нэмэри хэжэ байна,—гэжэ үбһэшэд һурагшадые магтана.

С. Биликтуев,
колхозой гэшүүн, хүдөө бэшэгшэ.
Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

Шэнэ эрхэ байдалда шэнэ ёһоор хүдэлхэ

Баргажанай хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой пленумһээ

Баргажанай үйлэдбэриин хүдөөгэй парткомой 3-дахи пленум зарлагдажа, тэндэ «КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд, Баргажанай партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Түс асуудалаар хүдөөгэй парткомой секретариин орлогшо нүхэр Шабагоров элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд партиин ЦК-гай июниин Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүдэй онсо удха шанартай байһан тушаа тоггохо зуураа, үйлэдбэриин управлениин ажахынуудаар, тосхон һууринуудаар соёл сурталай хүдэлмэриин ямар зэргээр ябуулагдажа байһан тухай хэлэбэд. Тиихэ зуураа соёл сурталай хүдэлмэри ажал ябуулгатай тон нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ, хүн зониие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ гэһэн шухала асуудалнууд дээрэ тоггоһон байнад.

Хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талада коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн ехэ нүлөөлхы удха шанартай байна. Тиимэ тулада управлениин колхоз, совхозуудай ажалшадые энэ патриотическа хүдэлөөндэ олоор хабаадуулхын түлөө партийна организацинууд ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри эрхилнэ. Коммунис ажалай хүнгэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 50 гаран эмхи зургаанууд, предприятинууд, колхоз, совхозуудай 35 фермэ, отделени, 28 бригада болон бусад хамтадаа 3000 гаран хүнүүдһээ бүридэһэн коллективүүд тэмсэжэ байнхай.

Тэдэнэй дунда Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэргэ үхэрэй фермын коллектив, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Балганова, Хурамхаанай совхозой техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Лисенкова болон бусад олон түрүүшүүл оролсоно.

Тиихэдэ хүтэлбэрилхы тушаалда гү, али алибаа элдэб эмхи зургаанудта хүдэлжэ байһан хүдөө ажахын мэргэжэлтэд сэхэ фермэ, бригада, отделенинүүдтэ үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта гаража хүдэлхэ гэһэн һайн һайхан үүсхэл үүдхэһэн байха юм. Гэбэшье ушар ёһо мэдэхэгүй, гээгдэнги аяг ааша гаргадаг мэргэжэлтэд мүн лэ энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ үедэ ушарһан байна. Энэ хадаа соёл сурталай хүдэлмэриин зарим газарта муугаар табигдаһые гэршэлжэ үгэнэ.

Хуушанай хархис үлэгдэлтэй тэмсэхэ ябадал мүн лэ зарим ажахынуудаар мууса табигданхай. Нимэһээ боложо обществодо, ниитэдэ ашатай туһатай ажал хүдэлмэридэ хабаададаггүй, хүбиингаа хэрэгые дээрэ бариад ябадаг хүнүүд үшөөл олон байһаар. Жэшээнь, XXII партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель ниитын ажалда ябажа шадахаар 1623 хүнүүдтэй юм. Гэбэшье тэдэнэй 200-гаад хүниинь элдэб юрэ бусын шалтаг бариад, колхозой ажалда огто хабааддаггүй юм. Тиихэдэ олохон айлнууд хүбиингаа мал олоор үсхөөд, баяжажа һуудаг. Жэшээнь, Алла тосхондо ямаршье ажал хүдэлмэригүй Сабира Загадулина гэжэ эхэнэр ажаһуудаг. Тэрэ эхэнэр хадаа 2 үнеэтэй, 2 тугалтай, 6 эхэ хонидтой, арбаад түлгэ, хурьгатай байха юм.

Партийна эхин организацинууд энэ хуушанай үлэгдэлнүүд болохо хободог хомхой болон бусад харша аашануудтай эрид шууд тэмсэхын тула олоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэн ябуулха зэргэтэй байгаа бшуу. Харин зарим ажахынууд болон тосхон һууринуудта тодорхой хүдэлмэри ябуулагданагүй ха юм. Энээн тушаа онсо анхархые пленум эрилтэ табяа.

Саашадань коммунистнууд, комсомолшуул болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй һуралсал тушаа, илангаяа экономико шудалха асуудал тушаа ехэхэн хөөрэлдөөн пленум дээрэ болобо. Экономическа һуралсалые ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүтэлбэрилбэл, үрэ дүн ехэтэй байдаг байһые ажабайдал харуулна гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Тиимэ тула саашадаа ерэхэ үенүүдтэ иимэл шэглэлтэйгээр һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ тоологдобо.

Олоной дунда ябуулагдадаг ойлгуулалмжын хүдэлмэри тухай пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Аймаг дотор 46 агитаторнуудай коллектив тоологдоно. Тэдэнэрэй зэргэдэ 701 агитатор хабаадана. Һайнаар хүдэлдэг агитколлективүүдэй хажуугаар ниитынгээ уялгада хайхарамжагүйгөөр хандадаг нүхэд олон. Хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ойлгуулалмжын хүдэлмэриин удха шанар ниилээд һуури эзэлнэ.

Саашадаа эдир багашуулые хүмүүжүүлхэ асуудалнууд пленум дээрэ мүн лэ ехэ һуури эзэлээ. Һайнаар хүдэлдэг багшанарай коллективүүдэй нэрэ соло дурдагдаа. Мүн тэрэшэлэн һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар табиһан һургуулинууд, тодорхойлон хэлэбэл, Уланай, Аллын, Баянголой һургуулинууд шүүмжэлэлдэ оробо.

—Соёл болбосоролой эмхи зургаануудай үүргэ мүнөө үедэ тон ехэ байна. Тиигэн гэтэр эдэнэр хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Тэрэнэй ушар шалтагаан хадаа имагтал хүнүүдһээ болоно. Клуб, библиотекэ болон бусад соёлой гуламтануудта эдэбхитэй, мэргэжэл түгэс нүхэд хүдэлхэ ёһотой,—гэжэ Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь нүхэр Падагуров эрилтэ табиба.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ хабаатай бусадшье асуудалнууд тухай, тэдэнэй ябуулгада бии байгаа дутагдалнууд тухай, тэдэнийе саашадань зайсуулха арга боломжонууд тухай элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн нүхэд тоггобо.

Хэлсэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол баталагдан абтаа.

Ш. Байминов.

Шэмэтэ тэжээл бэлдэнэ

Наһатын совхозой 2-дохи отделенидэ үбэлэй үедэ адууһа малдаа баргам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ ехэхэн оролдолго гаргана. Эндэ мүнөө хара таряанай ургасаар силос даралга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Анна, Николай Матцуковтанай агрегат силосэй ногоо бэлдэхэ үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Аха дүү Геннадий, Георгий Туезовтан эдэнһээ дутуугүйгөөр хүдэлнэ. Эдэнэр «СК-2,6» комбайнаар 15 хоногой туршада 150 гектар хара таряа хадажа, гектар бүриһөөнь 80 центнер ногоон һолоомо суглуулжа абаһан.

Н. Дамбаев.

Хори.

Түрэл орон доторнай

115 МИЛЛИОН ПҮҮД ТУШААГДАБА

СТАВРОПОЛЬ, (ТАСС-ай корр). Ставрополиин колхоз, совхозууд Эхэ оронойнгоо амбаарта 115 миллион пүүд орооһо таряа тушаагаа. 1962 ондо тушаагдаһантайнь сасуулхада, энэнь 2 миллион пүүдээр ехэ болоно. Мүнөө таряа тушаалга үргэлжэлһээр. Хизаарай хэдэн арбаад совхоз, колхозууд гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа дүүргээд, таряа шэрэхэ автотранспортаяа ондоо ажахынуудта дамжуулан үгэнэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ НОМ

МОСКВА. (ТАСС). «Советская Россия» хэблэл Н. Мельниковэй «Звездные капитаны» гэһэн ном гаргаба. Андриян Николаев, Павел Попович хоёрой олон сүүдхын туршада сугтаа замбуулин дайдаар ниидэһэн тухай энэ ном соонь хэлэгдэнхэй.

Космонавтнуудай һургуули хэдэг газар, тусхай лаборатори, космодром тухай номой автор хөөрэжэ үгэнэ. Эдэнэй гайхамшагта шэн габьяа харуулхадань хабаадалсаһан замбуулин дайдын онгосонуудай конструкторнууд, эрдэмтэд, врачнууд, инженернүүд баһал ном соонь харуулагдаһан байна.

Энэ номыньшье угаа һонирхолтойгоор бэшэгдэнхэй. Нэгэ үедэ номой автор өөрөө хөөрэнэ, тиигэжэ байтар өөһэдөө космонавтнууд, замбуулин дайдын онгосо табихада хабаадалсаһан хүнүүд хөөрэжэ үгэнэ.

ХИЗААРАЙ ХҮДӨӨГЭЙ, ХҮДЭЛМЭРИШЭН БЭШЭГШЭДЭЙ СЛЁТ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр.). Хүдэлмэришэн, хүдөөгэй бэшэгшэдэй хизаарай слёт Барнаулда һаяхан үнгэргэгдөө. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хайшан гэжэ бэелүүлхэдэ зохисотойб гээд партиин дайшалхы туһалагшад хэлэһэн байна.

Алтайда мүнөө үедэ хизаарай хоёр, областиин хоёр, городой, районуудай 26, олон хэһэгээр тарадаг 100 гаран газетанууд бии. Предприяти, совхозуудта олон хүдэлмэришэн, хүдөөгэй бэшэгшэд газетэнүүдэй ниитын шалгагшад болонхой. Эдэ эдэбхитэд элдэб асуудалнуудые тодорхойлхоёо ерэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэдэг, ажалшадай гомдоһон бэшэгүүдые шалгадаг, мүн өөһэдөө шалгалта хэдэг байна.

САЯАНАЙ ГЭС БАРИХА БЭЛЭДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭХИЛЭЭ

КРАСНОЯРСК. (ТАСС-ай корр.). Енисей мүрэн дээрэ Саянай ГЭС бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилээ.

Енисейн каскадай хоёрдохи гидростанци Карловска хабшал шадар бодхоогдохо юм. Барилгахайсаралгын 183-дахи поездын хүдэлмэрилэгшэд Саянай ГЭС-эй бодхоогдохо газар хүрэтэр түмэр харгы бариха байна.

Энэ харгын утань 104 километр болохо. Механизаторнууд 8 миллион кубометр шорой малтажа гаргаха байна. Гадна Абакан мүрэн дээгүүр гараһан хүүргэ бодхоохо, бусад ехэ зуу гаран барилганuудые хэхэ юм.

Дивногорскһоо Енисей мүрэниие зубшан түрүүшын бүлэг машинанууд гараба. Тэндэнь барилгын машина, оньһото түхеэрэлгэнүүд бии. Иигэжэ экскаватор, бульдозер, автомашинанууд Саянай ГЭС-эй баригдаха газар тээшэ абаашагдаа. Красноярска гидростанциие барилсаһан суутай механизаторнууд элдэб техникэ, машинануудтаа ерэһэн байна.

АЖАЛАЙНГАА ЭРШЭ ШАНГАДХАНА

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр.). Усть-Лабинска таряашад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгын бэшэгые уншажа, ажалайнгаа эршые үдэр хоногой үнгэрхэ бүри улам улам шангадхана. Гүрэндэ орооһо таряа улам ехээр худалдаха арга боломжонуудые тодорхойлхо зорилго табина. Нэмэжэ тушаагдаха таряа ашаһан түрүүшын автопоезднууд бэлэдхэлэй пунктда ерэнхэй.

—Орооһото ургамалнуудай баян ургаса ургуулжа, абаһан уялгаяа дүүргээд, ениисэнэй, шэниисын ерэхэ жэлдэ хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ хаагдаа. Колхозниггуудта орооһо таряа хубааһанай һүүлээр кукурузын орондо ехэ орооһо таряа гүрэндэ нэмэжэ тушааха арга бии. Үнгэрһэн 5 үдэрэй туршада 0,4 миллион пүүд таряан элеваторто тушаагдаа,—гэжэ Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь А. А. Пахомов ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ.

ГАЙХАМШАГТА ДОБТОЛГЫН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙ

УФА. (ТАСС-ай корр.). Блюхерэй сэрэгшэдэй Белорецкһээ Кунгур хүрэтэр добтолон ябаһанһаа хойшо 45 жэл гүйсэһэнэй ойе Башкирай республикын ажалшад тэмдэглэбэ.

1918 оной зун һэн. Энэмнай һая бии болоһон Совет гүрэнэй эгээ бэрхэшээлтэй үень байгаа. Урда Ураалай олон мянга[н] партизанууд, улаан гвард[ейцүүд] дайсанай ар[...]тада, холо[...] лэгдэшэһэн байгаа. Эдэ [...]дые В. К. Блюхер ком[...] һэн. Белорецкдэ болоһон [...]диринуудай, партизанска[...] нуудай түлөөлэгшэдэй [...] да Кунгур тээшэ добтолон[...] Улаан Армиин сэрэгшэдт[...] заха зорилго табигдаһан[...] Энэ гайхамшагта добтолго[...] тын 5-һаа 14 хүрэтэр үр[...] һэн юм.

Түүхэтэ добтолгодо зо[...] даһан хөөрэлдөөнүүд Ба[...] хото, хүдөө нютагуудта ү[...] дэбэ.

ДЖАМБУЛАЙ ТАРЯАШ[АДАЙ] ИЛАЛТА

Гүрэндэ орооһо таряа [...] даха түсэбөө болзорһоонь [...] шалан дүүргэһэн т[...] Джамбулай областиин хүд[...] хын хүдэлмэрилэгшэд [...] ЦК-гай Нэгэдэхи сек[...] СССР-эй Министрнүүдэй [...] Түрүүлэгшэ Н. С. Хруще[...] дээсэбэ. Гүрэнэй амбаарт[...] миллион пүүд орооһо тар[...] хэ гү, али түсэбһөө гаду[...] мянган пүүд тушаагдаба.

Кубаниин таряашадай [...] дэмжэн, областиин колхо[...] хозууд абаһан уялгануу[...] шалүүлээ. Тиигэжэ энэ ж[...] кукурузатай хамта 25 [...] пүүд худалдахаар эдэнэр [...] бэ.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада Михайловска түмэрэй рудагай комбинат бии болгогдоһон. Хорин жэлэй саада тээ эндэ туйлай ехэ дайн байлдаан болоһон түүхэтэй. Дайнай һүүлээр шэнэ һуурин, городууд бодхоогдоо. Михайловска уурхайн ажалшадай ажаһуудаг Железногорск һүүлэй үедэ баригдаа. Зураг дээрэ: Железногорск город.

ТАСС-ай фотохроника.

ЛАТВИИН ССР. Вагон бүтээдэг Ригиин заводһоо түрүүшын совет дизель-поезд ДР-1 «Балтика» гараба. Энэ поезд 416 һууритай. Час соо 120 километр хүрэтэр түргөөр ябадаг. Зураг дээрэ: дизель-поезд ДР-1 «Балтика» туршагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Һү һааха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа бэелүүлхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэе!

9 һарын түсэб дүүргэгдэө

Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй уряалые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан Кабанскын совхозой ажалшад долоон жэлэй 5-дахи жэлдэ гүрэндэ мяха тушааха түсэб, уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэ ехэтэйгээр тэмсэжэ байна.

Тиигээдшье Кабанскын совхозой малшад хэлэһэндээ хүрэжэ байна гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ ушартайбди. Уялгаяа эрхим амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэндэхи малшад хабар, зунай үедэ үхэр малаа һайнаар адуулжа, таргалуулжа шадаһан, шубуу олоор тэжээһэн байна.

Тэрэ оролдолгонь хүсэлэл эрмэлзэлгынь харюулаа. Кабанскын совхозой малшад болон шубуушад мяха гүрэндэ худалдаха 9 һарынгаа түсэб хоёр һараар уридшалан, августын нэгэндэ управлениингээ ажахынуудһаа эгээн түрүүлэн үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ ажахы 9 һарын туршада 6830 центнер мяха гүрэндэ тушааха ёһотой байһан һаа, тэрэнээ 7257 центнертэ хүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 427 центнер мяхан худалдагдаба гээшэ. Тушаагдаһан мяханайнь 610 центнерынь гахайн, 2258,5 центнерынь шубуунай мяхан болоно.

Энэ совхоз нёдондо эгээл энэ үедэ хамтадаа 4639 центнер мяха худалдаһан бэлэй. Иихэлээрээ мяха тушаалгаяа 56,4 процентээр дээшэлүүлһэн болоно. Тиихэдэ шубуунай мяха худалдалгые хоёр дахин ехэ болгоо бшуу.

Мяха гүрэндэ худалдалгаяа түс совхоз үргэлжэлһөөр. Иигэжэ үльгэр жэшээ харуулжа байһан кабанскынхид амжалтаяа үшөө ехээр арьбадхаг лэ гэжэ юрөөхөөр байна.

А. Бусарманов.

Залуу һаалишанай амжалта

Залуухан басаган Люба Бадлуевагай алдар нэрэнь аймаг соогоо суурхажа эхилээ. Энэ басаган һайн һайхан сэдьхэлээрээ һаалишан боложо ажаллаһанһаа хойшо тиимэшье үни болоогүй. Тиигэбэшье хүсэлэл эрмэлзэлгэтэ ажалай аша туһаар эрхим һайн амжалта туйлажа захалба.

Мүнөө Люба хадаа Эрхүү мүрэнэй хойто бэедэ оршодог «Маяк» колхозой Далахайн фермэ дээрэ хүдэлнэ. Тиихэ зуураа зоотехническэ захяа заабаринуудые өөрынгөө ажалда аша үрэтэйгөөр хэрэглэнэ. Габшагай бэрхэ басаган нүхэр Бадлуева мүнөө үедэ даажа байһан үнеэн бүриһөө 9—10 литр һү һаажа, фермынгээ һаалишадай эгээл түрүү зэргэдэ ябана. Иигэжэ үльгэр жэшээ харуулан ажаллажа байһан залуу нүхэртөө үшөө һайн амжалта туйлахыень хүсэе.

С. Ардуев,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй үйлэдбэриин управлени.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной августын 9.

Оролдосотой адуулгашан

Гүрэндөө худалдаха малые зунай зулгы һайхан сагта холын бэлшээриин түнга ногоондо абаашажа адуулхада бэлээр мяхажан таргалдаг гэээшэ. Тиигээдшье мал адууһан һайн бэлшээридэ ябахадаа түргөөр түлжэдэг, бэеэ хүсэдэг зэргэтэй.

Энэ ушарые малшан Халзан Дулмаевич Нюлхаев һайн мэдэдэг, энэ талаар дүй дүршэлөөршье баян болоһон хүн. Аяар холын Аха нютагай «Улаан Аха» колхозой бэрхэ үхэршэн нүхэр Нюлхаев энэ жэлдэшье холын бэлшээри болохо Хорёо гэдэг газарта аяар апрель һарада 260 толгой үхэр даажа абаад, зуһахаар өшөө һэн...

Тэдэ малынь һэбшээтэ һэрюун уларилтай хүбшын бэлшээриин һүнгэ ногоондо эдеэлхэдээ, сагдары хүсэ шадал орожо, мүнөө пилээд таргаланхай, һайн харууһан доро бэлшэжэ ябадаг шуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үхэр адуулагша Х. Д. Нюлхаев.

Д. Дугаровай фото, текст.

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

Малшадаа бү марты[...]

Хухэ ногооной үедэ үнеэд юундэ хожөрооб? Һаалишад яахадаа хүтэлбэрилэгшэдтөө гомдооб?

Мүнөө хүн ганса эдихэ хоол, үмдэхэ хубсаһаар дутааүй һаа, һаа амар ябаха, ажалдаа амжалта туйлаха ёһотой гэжэ ойлгобол тон буруу.

Нэн түрүүн совет арадай үмэнэ байһан зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгоһон, коммунизмын үзэл бодолтой, үндэр мэдэрэлтэй хүн лэ ямаршье хүдэлмэридэ гайхамшагта дүн туйлаха байна ха юм.

Эгээл тиимэһээ партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол соо иигэжэ заагдана:

«Ажалай эгээн ехэ бүтээсэ туйлаха гээшэ бүгэдэ арадай, коммунизм байгуулгын гол шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ ажалшан бүхэндэ эли тодоор ойлгуулан хүмүүжүүлхэ. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрүү дүй дүршэл һайнаар нэбтэрүүлхэ, ажалай баатарнуудые хүндэлэн, халуун анхаралаар хүреэлхэ...»

Тиигэбэшье зарим газарта энэ тон шухала хэрэгые тоодоггүй гэхэ гү, али энээн тушаа анхаралаа ёһоор табидаггүйнь халагламаар.

Һаяхан Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Загарай) һаалиин гүүртэнүүдээр ябаабди.

Артелиин түб тосхонһоо зүүлжээ арба һайса гара модоной Нуур гэжэ газарта нэгэ гүүрэ (даагшань Ц. Намсараева) зуһажа байнхай. Эндэ ара, үбэрөөрөө нүхэ һүбэ, һархи һэрхи болоһон хуушан модон гэр соо 5—6 хүн байдаг. Манай ерэхэдэ гүүртын хоёр наһажаал һаалишад Ханда Дылыкова Дулсан Цыдендоржиева хоёр гэр тойронхи энэ тэрэ ажалаа хэжэ, харин бэшэниинь сай, дабһан, хилээмэ талхан гэхэ мэтэдэ колхозой түб ошоһон байба. Мал адуулагшан 70 наһатай Долоодой Банзаров үнеэдэээ үһанай эрьедэ тииругулээд, амаржа хэбтэбэ.

Гүүртын гэрэй газаа, досооньшье хүнүүдые уряалһан, амжалтада дуудаһан нэгэшье плакат, лозунг харагданагүй. Ганса газаань үүдэнэй хойто талада хоёр альганай зэргэхэн саарһан дээрэ һаалишадай хүдэлмэриин үдэрэй тогтоомол гурим, үдэр үдэрэйнь һааһан һүнэй дүн нюдэндэ арай харагдаха жэжээр бэшэгдэнхэй байна. Тэрэнь баһал хүсэд һайнаар тэмдэглэгдээгүй. Харин хэн һаалишан жэлэй эхинһээ хойшо, һара соо хэды шэнээн һү һаагааб гэһэн гү, али социалис уялгыень харуулһан нэгэшье саарһан байхагүй.

— Үнгэрһэн 7 һара соо үнеэн бүриһөө хэды литр һү һаагаабта? Мүн июль соо хэды шэнээн һаагдааб, гээд һонирхобободи.

— Мэдэнэгүйлди даа. Зоотехник, гүүртые даагшамнай һүнэй тоо мэдээе абажал байгаа юм бэзэ. Манда хэлэдэг, харуулдагшье бэшэ,— гэжэ һаалишад хэлэнэ.

— Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, тэрэнэйнь дүн гаргагдаагүй юм гү?

— Ямар социалис мүрысөөгөө хэлээ гээшэбта. Бидэнэй хэжэ байһан ажал, һуудал байдал тухаймнай һаналаа табидаг хүн бии юм гү, али үгы гү, бү мэдэе. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эндэмнай һая наашынье харагдаагүй. Тэрэнһээ байтагай 4—5 һарын салиншье үгөөдүй,— гэжэ артелиин үнинэй һаалишан Ханда Дылыкова хэлэнэ.

— Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдынов, парткомой секретарь нүхэр Аяндуевшье өөһэдөө ерээд, бидэнэй юу хэжэ, ямар юумэр дутажа, ядажа байһан тухай һонирходгшье ошодог һаань, ехэл һайн һэн,— гээд нүгөөдэ һаалишан Дулсан Цыдендоржиевань нэмэнэ.

Үнэхөөрөө эндэ бэрхэтэй байдал тохёолдонхой. Гүүртынхид газаагаа тэбэриншье түлеэгүй болоошоо. Тэрэнээ ойһоо асарха гэхэдэнь мори, тэргэ, зэмсэг байхагүй. 100 метр газарһаа уһаяа үргэөшөөр зөөнэ. Ядахын сагта сай, саахар, хилээмэ талханай дутахада хэдэн модо ябагаар ошохо баатай болодог. Һаянай бэлшээриинь ногоон муудаад, малаа адуулха газараа олохонь бэрхэтэй болонхой. Юуб гэхэдэ, түс гүүртын хажууда энэ уйтан газартань үшөө 3 отара, хамта 3000 шахуу хонин зуһажа байна. Хэнэйшье мэдэһээр хонидой мүлжэжэрхиһэн газарта үнеэд юу олоожо эдихэб даа. Тиимэһээ мүнөө гүүртынхид үнеэдээ һүнинь адуулхаяа болёод, үдэрэй оройдоол 2 һаадаг болоо.

— Үбгэ наһан болоһон аад, эдэ үнеэдые ганцаараа үдэр һүнигүй адуулжа хүшэ хүрэнэгүйб. Эдэнээ үдэшэ асаржа хаагаад, үглөөгүүр эртэ бараг гаргадагби,— гэжэ адуулагшан үбгэн Банзаров хэлэнэ.

— Саашадаа эндэ иигээд лэ байгаа һаа, һү ехээр һааха аргамнай һалаа. Нэгэн гэбэл, хонидой отаранuудай заримыень нэгэ тээшэнь зөөлгэхэ, үгы һаа, бидэниие ондоо газарта абаашаха ёһотой болоо гээшэ,— гэжэ һаалишад мэдүүлнэ.

Эгээл энээнһээ үнеэдэйнь һү шэмээ татажа, һүнэй улам бага һаагдадаг болоһониинь гайхалгүй. Илангаяа хухэ ногооной эгээл шэмэгтэй һайн сагта үнеэдые һүниндөө хаажархёод, үдэрэй миил хоёр һаажа байхамнай тон буруу. Гүүртынхид июнь соо үнеэн бүриһөө 155 литр һү һааһан һаа, июльдэ үнеэнэй 120—130 литр һү абаа бшуу. Мүнөө үдэртөө үнеэн бүриин оройдоол 3—4 литр һү һаана. Артелиин һаалиин бусадшье гүүртэнүүд баһал иимэрхүү байдалтай. Тиимэһээ колхозойхид жэлэй 7 һара соо үнеэн бүриһөө миил 500 хүрэхэгүй литр һү һаагаад, һү гүрэндэ худалдаха түсэбэйнгөө гурбанай нэгэшье хубииe дүүргэжэ шадаагүй. Улаан-Үдын управлениин ажахынуудай дунда һүүлшын һууринуу[д] эзэлжэ ябана ха юм.

Эндэхи һаалишад бүлта хүдэлнэ гэхын аргагүй. Һаалишад Ц-Д. Цыбденова [Ды]лыкова, Ц-Д. Цымпилова [...] сад ажалдаа үнэн зүрхэн[...]дон, шударгы һайнаар хүд[...]лэй эхинһээ хойшо үнеэн[...] 770—920 литр һү һаанха[й].

Хэрбээ колхозой хүтэлб[эрилэгшэд] һаалишадайнгаа ажалда [...] табижа, тэдэнэй эрилтэдэ [...]тайгаар хандаад, али бол[...]ламжа хүргэдэг байгаа һ[аа] бүхэн хүдэлмэридөө һураг[...]гоор хандаха һэн гэжэ [...] Хэнэйшье мэдэһээр хүн [...] үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэ[...] байдалые ойлгуулжа, тэдэ[...]дынь эрилтые һайнаар ха[...]ма зоригыень бадаруулаа[д] тэдэнэр ажалдаа жүдхэмэ[...]сэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэл[...]

Теэд тиимэ юумэ эндэ [...]

— Эндэмнай нэгэ лекц[...]дөө үнгэргэхэ гү, али кин[о] ха ушар үшөө үзэгдөөгү[й]. Үнгэрхэдөө газета, журнал сагтаа асарагданагүй. Мү[н] дэмнай автолавка, мүн м[...] хүдэлмэрилэгшэдшье ерэ[...] һаань болохо һэн,— гэжэ [...] хэлсэнэ.

Мүн малшадай ажалые [...]хэ, фермэ, гүүртэдээ оньһ[...] хэхэ тушаа баһал мүртэй [...] гарганагүй. Колхоздо үне[эн] һон аргаар һааха 3 түсх[...]ралгэ бии аад, тэдэнэй нэгэ[нь] тодхогдоогүй.

Богонихоноор тобшолон[...] колхозой правлени, партк[омой] гоо дунда эмхидхэлэй, [...]жын, соёл сурталай хүд[элмэри] өөр ябуулжа, тэдэнэй э[...] халые дэмжэн, хүнүүдые материальна талаар али урмашуулжа шадаа һаа, эрид хубилалта хэхэ, а[...] туйлаха аргатай.

М. Нам[...]

ЭХЭ ОРОМНАЙ ЯМАР БАЙҺАНАА, ЯМАР БОЛООБ, ЮУНҺЭЭ ЭХИЛҺЭН ААД, ЮУ ТУЙЛААБ

жэ „Ородой шэди" гэhэн уран hайханай документальна фильм харуулна

Германиин Демократическа Республикын мэдээжэ кинематографистнууд, үбгэ hамган хоёр Аннели, Андре Торндайк гэгшэдэй зохёоhон «Ородой шэди» гэжэ уран hайханай документальна фильмын 1-дэхи сери үсэгэлдэр республикымнай экрануудта гараба. Хүлеэжэ ядагдажа байhан суута энэ киногой түрүүшын буулгабаринууд Улаан-Үдэ хотын дүрбэн кинотеатрта, Мухар-Шэбэртэ, Баргажанда, Захааминда, Хяагтада, Кабанскда табигдажа эхилбэ. Эдыхэн тоото киноустановконуудай «Ородой шэдиие» хараха хүсэлэнтэниие бүгэдыень гансата хангажа шадахагүйнь мэдээжэ. Киногой нарин плёнкото хэдэн буулгабаринууд республикадамнай hая нэмэжэ ерэбэ. Кинофикациин, соёл-гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй арюун зорилгонь хадаа тус картиные шадамар бэрхээр, эмхидхэл hайтайгаар хаа хаанагүй табижа, ажалшан бүхэндэ хүргэжэ харуулха уялгатай.

Совет баатар арадай гайхамшагта хүгжэлтын түүхые уран хурсаар харуулhан энэ фильмдэ газетынгээ тус хуудаhа зорюулбабди.

«Ородой шэди» гэжэ кинофильмын авторнууд, ГДР-эй кинорежиссернор Аннели, Андре Торн-
гэгшэд.

Шэнэ амжалтада уряална

кино-поэмые харахадаа, коммунис
нгаа, баатар арадайнгаа түлөө омо-
ын ехээр омогорхонош. Түүхэтэ тэрэ
жэлнүүдтэ партиин ударидалга доро
рад хараалта хаанта засагые унагаа-
лөө хубисхалда, совет гүрэн, жаргалта
тогтоохын түлөө тэмсэлдэ ямар ехэ
шэн баатаршалга гаргаа гээшэб. Филь-
дрнуудые ажаглаха бүреэ ямар бай-
д, ямар болообибди, юунhээ эхилhэн
у туйлаабибди, КПСС-эй гурбадахи
ммые бэелүүлхэдээ үшөө ямар хуби-
илалта харуулха байнабибди гэжэ
ли тодоор ойлгоно, этигэнэбди.

«Ородой шэди» гэжэ гүн удхата, уран хурса фильмын харуулhан, хөөрэhэн гайхамшаг зүйл совет зоной ахамад хүнүүдэй, хуушанай коммунистнарай зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдажа ябаhан мүнхэ дурасхаалые hэргээн баяжуулна, сарюун зориг бадаруулна. Гэрэлтэ hайхан коммунизмые байгуулалсаха, тэндэ ажаhууха мүнөө үеын совет хүнүүдые ашата Ленинэйнгээ барюулhан тэмсэлэй жаргалай илалта түгэлдэр. Тугые улам дээрэ үргэжэ, сагые ахин урагшаа дабхиял гэжэ уряалнаб.

И. Ченкиров,
Союзай тусхайта пенсионер,
1920 онhоо КПСС-эй гэшүүн.

...уушуулда hургаал

...өгэй hургуулиин до-
...ласс дүүргээд, рай-
...мбинадта хэды жэл
...р хүдэлжэ байhанаа эн-
техникумдэ орохын
...та барихаяа Улаан-
...ээб. Тосхонhоо город тү-
...хеэ ерэhэн намда шал-
...аа hайнаар бэлдэхын
...га hонирхохо, хараха
...эндэ тон олон. «Оро-
...эди» гэжэ гайхамшагта
...льмые түрүүшын үдэр-
...араха ехэ золтой бай-

...картина хадаа үбгэ эсэ-
...эжынэрэймнай маана-
...орohoo ургаhан залуу
..., мүнөөдэрэй жаргалай
...тэмсэлэй алтан хуудаhа-
...хэ мүн. Тэрэнэй кадр
...инь түүхын зузаан боти
...льган дээрэ мэтэ урда-
...эржыса харуулагдаhан
баримтануудые сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй hуужа харахын аргагүй.

Социализм байгуулаад, коммунизм бодхожо байhан совет арад энэ илалтадаа хэды шанга аюул, бэрхэшээлнүүдые дабан гарааб даа, ямар ехэ шэн зоригтойгоор шэнэ байдал, шэнэ культура тогтоогооб даа гэжэ hанахадаа, түр зуура баргадашагүй баяр омогорхолдо эзэлэгдэшэнэб.

Тинбэшье ахамад үетэнэйнгөө туйлаhан илалтаар дашуураад, бидэнэр, залуушуул, ажабайдалай бэлэхэн харгыгаар hэлэн хатарха эрхэгүйбди. Эндэ тэндэ зарим нүхэдэй зүгhөө гарадаг забхай тэнүүл аашa, ниитэдэ туhатай ажалhaa хулжадаг ушар хадаа, тэмсэлэй дүлэн дундуур арадайнгаа асарhан аша туhые доро үзэдэг ябадал болоно.

Ц. Балданов,
модошо дархан.

Хото, хүдөөhөө мэдээсэнэ

✦ УЛААН-ҮДЭ. Городой гурбан—«Прогресс», «Октябрь», «Родина» гэжэ кинотеатрнуудай, ЛВРЗ-гэй соёлой байшанан экранда «Ородой шэди» гэжэ фильм үсэгэлдэр гаража эхилбэ. Улаан-Үдэ хотодо дүн хамтадаа 15 мянган хүн түрүүшын үдэр фильмые хараба. Хэдэн арбаад коллективүүд хамтаараа ерээ. Ганса «Прогресс» кинотеатрта 3600 харагшад орожо гараа, энэ театрай касса бүхы зургаан сеанснуудтаа олон хоног урид биледүүдээ худалданхай.

✦ПЕТРОПАВЛОВКА. Зэдын аймагай түб тосхоной соёлой байшан руу уржадэр, үсэгэлдэртөө хүн зон хэмгүй олоороо субабад. Ород арадай баатаршалга харуулhан суута документальна картиные хараха дуратан олон байжа, удаа дараалан дүрбэн сеанснууд табигдаба. Үглөөдэрhөө энэ фильм Доодо Тори эльгээгдэхэнь.

...рүүшын космонавт Юрий Гагарин замбуулиннай онгосын кабина соо.

Сэдьхэл доhолмоор, омогорхон баясамаар

Тэгшэ уужам тала урдатнай экран дээрэhээ hуунагтана. «1961 оной апрелиин 12-ой үглөөнэй 7 час» гээд диктор уншана. Казахстанай талын харгыгаар дабшаhан юрэ бусын автобус Байконурай космодром уданшьегүй хүрэбэ. Дэлхэйн түүхэдэ эгээл түрүүлэн замбуулин худар ниидэхээ зориhон Юрий Алексеевич Гагарин автобусhоо буугаад, тэрэниие ута замда мордохуулхаяа ерэhэн нүхэдтээ мантан томо ракетын түхеэрэлгэ тээшэ ошоно. Лифтээр үргүүлжэ аяар дээрэ, ракетын оройдо шахуу гараад, аажам даруу, энеэбхилhэн Юрий замбуулинайнгаа онгосын кабинада түбхинэн hууба. Ракетын табигдахаhaa урда тээхи охорхон аад, тон удаан саг...

«Ородой шэди» гэжэ гайхамшагта энэ фильм хаража hууhан хүнүүд космодром дээрэ хүдэлжэ байhан уладтай хамта тон анхаралтайгаар адаглан, бэеэ хуряажа жэмэлшоод, hүреэтэ томо hомо-годлиин газарhaa хобхорхо хаhын ерэхэ минута, секундые тоололсон байкал... «Зай, ябая даа!» гэжэ Гагаринай хүхин татажа хэлэн сасуу бужаганаhан, хүүеhэн амаргүй хүсэтэй абяан гараад, асари сагаан hомомнай өөдөө дэгдэбэ...

Октябриин хубисхалhaa хойшо манай ороной хүгжэлтын манлайе алишье талаhаань харуулhан энэ гайхалтай баримтаар фильмээ эхилээд, шадамар бэрхэ кинорежиссёрнууд Аннели, Андре Торндайк гэгшэд киногойнгоо кадр эрид hэлгэн, маниие 45 жэл гэдэргэмнай бусаана.

Дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэнэй тогтоhонhоо хойшо нэгэдэхи жэлэй ойн дашарамда Москвагай Улаан талмай дээрэ пролетариин агуу ехэ багшанар Маркс, Энгельсдэ дурасхаалай хүшөө бодхоолгын баярай митинг харуулагдана. Коммунис партиие, совет гүрэниие байгуулагша, бүхэдэлхэйн ажалшан арадай вождь Владимир Ильич инаг багшамнай үгэ хэлэнэ. Ленинэй зориг бадаруулма дүлэтэ үгые тон анхаралтайгаар шагнажа байhан олон түмэн зон. Үг зорилгонь, үзэл бодолынь нэгэн адлишье hаа, тэдэ олон хүнүүд хүгшэн залуугаараа, хуби заяагаараа, зан абаряараа хуу ондо ондоонууд гэжэ гүн сэдьхэлhээ этигэхээр киногой кадрнуудта тобойлгон харуулагдана. Тон ураар зураглан харуулhан энэ митинг хадаа Россида мандаhан социалис революциин тугые улам дээшэнь үргэхэ, ямаршье дайсанда диилдэшэгүй хүсэн, хэршье шанга бэрхэшээлнүүдтэ тунхарихагүй зориг сүлөөрhэн арадта бии гэжэ харуулhан жабхаланта жагсаал мүн.

Киногой саашанхи үйлэнүүдтэ урдань хубисхалай болоогүй байхада хаанта Россин ямар барга, тулюур, хамаг юумээрээ Европын капиталис гүрэнүүдhээ 100 жэлээр хойнотоhые, ажалша зонойнь үгытэй, үлэсхэлэн ядуу, хаашуул баяшуулай далан дарлалта, доромжолго доро тулиhан, зобоhые харуулhан зүрхэ үбдэмэ hүреэтэй кадрнууд хойно хойноhoo гарана.

Россин импери оройдоол табан газарта—Москвада, Петербургда, Донбасста, Кавказда, Иваново-Вознесенскдэ промышленна предприятинуудтай байгаа. Теэд тэдэнэйнь эзэд хэд hэн бэ? Хариин монополистнууд. Хүдэлмэришэдэйнь ажал, байдал...—амидын тама.

Донбассай нүүрhэнэй уурхай. Уйтан, нойтон, хүнэй амисхал дараhан набтар, луг хара нүхэн соогуур дүрбэн мүсэ дээрээ гульдиржа, обогор нүүрhэ ашаалhан шаргые маха бэеэрээ жүдхэжэ ябаhан шахтёрые харахадаа хэнэй досоо хүйтэ даахагүй, нюдэн халтирхагүйб даа. Али гэбэл нефть бүлэдэг эрьюулгын дэргэдэ шагай тулама шабар соо шархиингаа шалзартар 14 часай туршада таhалгаряагүй тойролдодог хоёрые харахадаа хүн гээшэ гү даа, али юуд гээшэб гэжэ hаналтай.

Аграрна оронбди гэжэ hайрхадаг Россин хүдөө ажалшад али дүүрэн сээжээрээ амилжа байгаа гү? Үгы даа. Арба миллион жэжэ, моритой, моригүй, үгытэй таряашадые гуша мянган помещигүүд амидыгаар хуураж байгаа. Мохоо модон анзаhaар бадхагар шабарлиг газар хахалжа, морёо эсээжэрхёод, багажынгаа эбдэрхэйе таhамаар бүхэлхэ гэжэ hэхэрэн hууhан, уйдхар гомдолдо баригдаhан туранхай таряашан тэрэ үеын туйган Россин шэнжэ hүлдэнь лэ гэжэ харамаар. «Ажалша таряашанда юун лэ элбэг байгааб? Ђолоомон. Гэрэйнь хушалта hолоомон, түлеэ түлишэнь—hолоомо, малайнь тэжээл баhа hолоомо. Үнгэрхэдөө хүн зонойнь хоол мүн лэ тэрэнhээ холо ошодоггүй жэшээтэй байгаа» гэжэ дикторэй уянгалан уншахада, тэрэнэй баримта кадрнуудай hубарилдан гарахада, тиимэ байдалда ямар эрдэм hургуули, гэгээрэл болбосорол байлтайб даа. Хаанта засаг нэгэ хүнэй hуралсалай хэрэгтэ жэлдээ миил 80 мүнгэ hомолдог, 10 мянган хүндэ нэгэ эмшэн хүртэдэг, дунда зэргээр хаанта Россин хүн оройдоол 32 наhа хүрэдэг байгаа.

Энгэй зоной иигэжэ хосорхынгоо хирэдэ байхада, нүгөө талаhаань харуулагдаhан ородой хаанай, тэрэниие тойроhон мянга түмэн түшэмэлнүүдэйнь тэнэг ааша, хэрзэгы шэрүүн абари, хомхой шунал элишэлhэн кадрнууд тэрэ сагай хёмороое бүри хурсадхана. Николай хаанай орой болотор унтаhанаа олзуурхажа, ехые эдиhэн, ууhанаа hайрхажа бэшэhэн зузаан зузаан дневнигүүд мүнөө болоходо харагшадай шог энеэдэ хүргэхэhөө бэшэ, ямаршье туhагүй шаралhан саарhан лэ болоо.

Россида Октябриин социалис революци мандаба. Хүдэлмэришэн, таряашанай тогтооhон түрүүшын гүрэниие гүлмэр дээрэнь үгы хэхэ гэжэ империалис 14 орон Советүүдэй дотоодын дайсадтай үгсэжэ дайлан орohые, ажалшан арадай ямар ехэ бэрхэшээлнүүдые баатараар дабан гараhые сэдьхэлээ доhолгонгүй харалтай бэшэл. Хүлдөө шархи угалhан, соорхой үмдэтэй, фунтын дүрбэнэй хилээмэн паёгтой, нэгэ винтовкые хэдэн нүхэдөөрөө ээлжэлжэ баридаг зэбсэгтэй улаан сэрэгшэ тиихэдэ дайсанаа хайшан гээд илааб? Энээндэ «Ородой шэди» харюусана. Граждан дайнай хойшолон—тон ехэ hандарал, үлдэхэ, даараха, тахалтаха хэсүү хүндэ байдалые ямар шэдеэр ород арад усадхааб?... Коммунист Бураковай эмхидхэhэн түмэр замшадай түрүүшын субботник... Эрхэ сүлөөгөө улаан шуhаараа дайлан абаhан коммунистнарай, хэдэн зуу мянган хүдэлмэришэдэй үргэн дэлисэтэй ажалай дэбжэлтэ... Хото хүдөөгэй хани барисаан, харилсан туhалалсалга.

Түрүүшын табан жэлэй гигантнууд. Магнитогорск комбинадай котлован нүхые хэдэн зуун хүнэй улаан гараараа малтажа байhые харуулhан пленко үни удаан ой ухаанда хадуугдана. Газар малтагшад дүрбэн дабхар табсангуудта байжа, гүнзэгырhэн нүхэнэй оёорой шоройе бэе бэедээ дам хаялсажа, дээшэнь гаргана. Тиигэжэ бариhан Магнитогорско комбинат ашаглалгада үгтөөд байхадаа урдань хаанта Россин бүхы заводуудаараа бүхэли жэл соо гаргадаг булад, шэрэмые гансаараа хайлуулдаг болоо hэн. Тиин манай ороной мүнөөнэй али бүхы хүгжэлтые урданай байдалтай аятай зохидоор, ойлгосотой тодоор жэшэжэ харуулhан саашанхи кадрнууд бүри хүсэтэй, үшөө хурса.

Иимэ гүн ехэ удхатай, уран hайханай шэнжэтэй, хоёр серитэй картиные бүтээхэ гээшэ кинорежиссернууд Торндайк гэгшэдэй өөhэдын шэн зоригто ажал мүн гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнэр энэ фильмые дүрбэн жэл соо бэлэдхээ. Ганса манай ороной бэшэ, Европын, Америкын олон хото городуудай архивуудhaa элбэг ехэ материалнуудые суглуулаа. Тиигэжэ суглуулhан пленконуудынь хамтадаа 100 мянган метр болоhон байна. Хуушан кинокадрнуудые шадамараар шэлэн абажа тааруулхаhaa гадна, немец нүхэднай манай уужам дэлгэр орониие утаашань, хүндэлөөшэнь 800 мянган километр аяншалжа, баhал 100 мянган метр пленко дээрэ мүнөөнэй шэнэ байдалые буулгаhан байна. Эдэ нүхэдтэ олон режиссернууд, операторнууд, бусад мэргэжэлтэд хамhалсаhан, зүбшэл үгэhэн байна. Тэрэ тоодо манай совет хүнүүд бага бэшэ туhаламжа үзүүлээ.

«Ородой шэди» гэжэ уран hайханай документальна фильмые зохёоhоной, тиигэжэ совет засагай үедэ СССР-эй арадуудай туйлаhан түүхэтэ замые эли тодоор, үнэн зүбөөр зураглан харуулhанай, СССР ГДР хоёрой соёл гэгээрэлэй талаар хани барисаа улам бэхижүүлхын хойноhoo оролдоhоной түлөө Аннели болон Андре Торндайк гэгшэд СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар эгээл дээдэ хайрэ—Ленинэй орденуудаар шагнагдаhан байна.

Москвагай Улаан талмай дээрэ Маркс, Энгельсдэ хүшөө табилгада зорюулагдаhан баярай митинг дээрэ В. И. ЛЕНИН үгэ хэлэжэ байна.

Дээрэhээ: урданай Донбассай уурхайда шулуу нүүрhэ ашаhан шаргые мүлхин жүдхэдэг шахтер. Үгытэй, үлэсхэлэн таряашан эбдэрhэн модон анзаhaяа заhажа hууна.

Шэдитэ арадай домог

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл түрүүшын космонавт Юрий Гагаринние Москвагай Улаан талмай дээрэ угтаhан баяраар халима олон түмэнэй митингээр кинофильмын түгэсэжэ, экранай залирха үедэ: «Һурхэйл байна даа», «Ёhотол эди шэдитэ арадай домог, түүхэ лэ», «гоё даа» гэhэн омог дорюун үгэнүүд эндэ тэндэhээ дуулдашаба.

Бишье тиимэ омогорхолой охиндо абташанхай, киноhoo гараад ябаха мүртөө үнөөхил мартагдашагүй кадрнуудые нюдэндөө харанаб, ой ухаанhaa hалганагүйб.

Россин нэгэ округтохи ори ганса эхин hургуулиин набтагар модон гэр, хэлтыhэн хэрэлсы дээрэнь hууhан зүдэрүү жэгтэй, тулюур хубсаhатай үхибүүд бүришье hаа бүхөөр сэдьхэлдэм хадуугдана. Урдань хаанта Росси хүн зонойнгоо культура, соёл болбосоролой талаар ямар хойно, юун гэhэн ехэ гээгдэлтэй байгаа гээшэб?

Имагтал Октябриин социалис революциин ашаар манай арадууд харанхы барга байдалhaa мултараа бшуу. Хаанта үедэ өөрын үзэг бэшэггүй, ургэлжэдөө эрдэм hургуулигүй байhан буряад арад мүнөө өөhэдын хүгжэнги хэлэ бэшэгтэй, литературатай, искусстватай болоо. Республикынгаа али олон илалта хүгжэлтые hаяхан 40 жэлэй ойдо дүнлэн баясаа hэмди.

Дээдэ, тусхай дунда hургуулинуудые хүгжээхэ, юрэнхы hуралсалые үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор дэлгэрүүлхэ талаар засаг түрынгөө, коммунис партиингаа анхарал оролдолгые бидэнэр, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүриингөө ажал, байдал дээрэ эли тодоор харанабди. Мүнөө дэлхэйн эрдэм наукын хүгжэлтые оройлжо ябаhан совет Эхэ оронойнгоо түлөө би гүнзэгы сэдьхэлhээ омогорхоноб.

Б. Жамбалова,
багша.

„Энэ фильм хараад, ехэ баясахаар, сэдьхэлээ ханамаар юм. Яахадаа тиихээр бэ? Экран дээрэ рахадашни хүл нюсэгэн хүнүүд гэшхэлнэ. Шархишье тиихэдэ ехэл hайн гуталда тоотой байгаа. интовкоёо дээhээр ооhорлоод, формоороо хубсалаагүй улаан сэрэгшэд, партизанууд ябана. Теэд эмнай манай хүдэлмэришэн анги, манай таряашад, комсомолшууд ябана, шэнэ юумэнэй түлөө, сот засагай түлөө тэмсэхэеэ толгойгоо дээрэ үргөөд урагшаа дабшана. Теэд тэдэнэр илаа бшуу! ээниие мүнөө харахада яагаа аятай зохид гээшэб! Ямар байhанаа, ямар болообибди, юунhээ эхилн аад, юу туйлаабибди гэжэ экран дээрэ хараад, бүри hайнаар ойлгонобди".

Н. С. ХРУЩЕВ

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур
1963 оной августын 9.

НОМОЙ ТАГ

Шэнэ учебнигүүд хэблэгдэбэ

Буряадай номой хэблэл 1963-64, 1964-65 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ буряад һургуулинуудай хэрэглэхэ 18 элдэб янзын учебнигүүдые, хамтадаа 99 мянган хэһэг тиражтайгаар хэблэн гаргаха түсэбтэй байһан аад, тэрэ түсэбөө июлиин 31-дэ дүүргэбэ.

Эдэ учебнигүүдэй ехэнхинь 1961 ондо шэнэ программада тааруулжа зохёогдоһон байбашье, нэгэн талаһаа, тиражынь барагдаһан, нүгөө талаһаа, хуушан орфографяар байһан юм. Тиимэ тула тэдэнэр энэ жэлдэ шэнэ орфографида оруулагдажа, дахин хэблэгдээ.

Энэ жэлдэ заһагдаһан, хубилгагдаһан учебнигүүд гэхэдэ:

Буряад хэлэнэй үзэглэл 1961 ондо шэнээр зохёогдожо, олон үнгын зурагтайгаар хэблэгдэһэн байгаа. Энэ жэлдэ тэрэ үзэглэл бага зэргын заһабаритайгаар дахин хэблэгдэбэ. Тиихэдээ үзэглэлэй 15-дахи, 16-дахи, 101-дэхи нюурнуудта горитойхон заһабаринууд оруулагдаа.

И. Баранников К. Олзоев хоёрой зохёоһон хоёрдохи класста үзэхэ ород хэлэнэй шэнэ учебник мүн баһа 1961 ондо хэблэгдэһэн юм. Тэрэнь мүн лэ бага зэргын заһабаритайгаар дахин хэблэгдэбэ.

Табадахи класста үзэхэ түрэлхи литературын ном (Д. Мижидон, Ц. Номтоев гэгшэдэй зохёоһон) 1962 ондо хэблэгдэһэн программын ёһоор бага зэргэ заһагдажа, дахин хэблэгдээ.

Энэ жэлдэ хэблэгдэһэн шэнэ учебнигүүд гэхэдэ:

Гурбадахи класста үзэхэ «Буряад хэлэн» (авторнуудынь А. Аюрзанайн, С. Самнилова, Ш. Эрдынеев) буряад хэлэнэй шэнэ программын ёһоор зохёогдожо хэблэгдээ. Энэ учебник урдань хэрэглэгдэжэ байһан М. Имехенов, А. Аюрзанайн гэгшэдэй зохёоһон учебнигэй орондо хэрэглэгдэхэ.

Долоодохи класста үзэхэ түрэлхи литературын ном шэнэ программын ёһоор Ц-А. Дугар-Нимаев, Н. Тулусоева гэгшэдээр зохёогдожо хэблэгдээ. Энэ ном урдань хэрэглэгдэжэ байһан Б. М. Митупов, Ц-А. Дугар-Нимаев гэгшэдэй зохёоһон «Түрэлхи литература» гэжэ номэй орондо хэрэглэгдэхэ.

Гадна энэ жэлдэ буряад һургуулиин V—VI классуудта үзэхэ ород хэлэнэй грамматикын шэнэ учебник конкурсоор зохёогдожо хэблэгдэхэ ёһотой байгаа. Конкурсдо табигдаһан гурбан рукопись сооһоо И. Баранников, А. Баранникова, Г. Унхонов гэгшэдэй зохёоһон рукопись һайшаагдажа, хэблэгдэхэ ёһотой болоһон байгаа. Тус учебник графигһаа гадуур, энэ жэлэй хоёрдохи хахадта хэблэгдэхэ түсэбтэй байһан тула мүнөө типографида үгтэнхэй. Тиимэ дээрэһээ һуралсалай жэлэй эхилһэн хойно һургуулинуудта тараагдажа, урдань хэрэглэгдэжэ байһан Г. Унхоновой, И. Баранниковай хуушан учебнигэй орондо хэрэглэгдэхэ.

Энэ жэлдэ хэблэгдэһэн бусад учебнигүүд шэнэ орфографида оруулагдахаһаа бэшэ, хубилалтагүйгөөр дахин хэблэгдээ.

Энэ 1963-64 оной һуралсалда нэгэдэхи класста үзэглэлэй һүүлээр үзэхэ номууд хуушан орфографяар 1962 ондо хэблэгдэһэн байха юм. Тиимэ дээрэһээ Д. Мижидоной «Буряад хэлэн», Б. Санжинай «Түрэлхи хэлэн» гэжэ номууд шэнэ орфографида оруулагдажа, энэ жэлэй эсэстэ хэблэгдэжэ һургуулинуудта тараагдаха. Эдэнииие нэгэдэхи классай һурагшад үзэглэлэй һүүлээр, үбэлэй амаралтаһаа хойшо үзэхэ ёһотой.

Һургуулида һурагшадай үзэхэ номуудые һайн шанартайгаар, саг болзор соонь хэблэжэ, һуралсалай жэлэй эхилхэһээ урда һурагша бүхэндэ тараалга хадаа, жэл бүри тон шухала асуудал болгон табигдадаг. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор хэблэгдэхэ учебнигүүдэй бултадаа хэблэгдэжэ, номой наймаа эрхилдэг эмхи зургаануудта тушаагдаад байхадань, тэдэниие һургуули бүхэндэ тараалга тэдэнэй уялгата хэрэг мүн болоно.

Һурагша бүхэниие учебнигүүдээр хангалга болбол гансахан лэ номой наймаа эрхилэгшэдэй хэрэг бэшэ, гэгээрэлэй эмхи зургаануудай болон түрэлхидэй анхарал оролдолго дээрэһээ болохо байна.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ буряад һургуулиин наймадахи класста үзэхэ түрэлхи литературын шэнэ учебник яһала саг болзор соогоо (1962 оной июльдэ) хэблэгдэжэ гараһан аад, һуралсалай жэлэй эхилһэн хойно Хориин, Баргажанай һургуулинуудта эльгээгдээгүй, Буркоопсоюзай складта хэбтэжэ байһан юм. Гадна тус учебник Захааминай һургуулинуудта һуралсалай жэлэй эсэс хүрэтэр эльгээгдээгүй байшоо. Эндэ хэн гэмтэйб гэхэдэ: нэгэн талаһаа, номой наймаалагшад хаана ямар учебнигүүдые эльгээхэ ёһотой байһанаа хүсэд мэдэхэгүй байшоо гэжэ һанахаар. Нүгөө талаһаа, гэгээрэлэй эмхи зургаанайхид һургуулинуудаа учебнигүүдээр хүсэд хангаха тухай оролдолго гаргаагүй, номой наймаа эрхилдэг газарта захил хээгүй байһан дээрэһээ болоһон байха юм.

Иимэ ушарнууд ерэхэ 1963-64 оной һуралсалда үзэгдэхэ ёһогүй. Түсэбэй ёһоор хэблэгдэһэн учебнигүүд барандаа һурагша бүхэндэ олгогдоһон байха зэргэтэй.

Д. Мижидон,
Буряадай номой хэблэлэй редактор.

НҮХЭР ТУХАЙГАА ГЕРОЙ ХӨӨРЭНЭ

Электрослесарь Николай Иванович Чернов Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ хори гаран жэл удаагаар хүдэлхэ зуураа, хэдэ мянган мотоорнуудые заһабарилаа. Мүнөөдэр хүрэтэр хэды олон янзын ажал хүдэлмэри хээ хаб. Зунай аяма халуунда, һалхи шуурганаар шэшэрһэн үбэлэй богонихон үдэрнүүдтэ зайн галай утаһануудые татаа, кабель һуулгаха каналнуудые малтаа — хаанашье хододоол түрүү зэргэдэ ябаһан.

Һүүлшын арбаад жэлэй туршада электро-заһабарилгын цехтэ бригадираар хүдэлнэ. Тэрэнэй даадаг бригада вагонуудай электро-түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг. Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Опиров Чернов тухай ингэжэ хөөрэнэ:

— Николай Ивановичай бригадын хэһэн ажалые мандаа, электрослесарьнүүдэй бригадада тушаадаг юм. Николай Ивановичта, бригадынь гэшүүдтэ ажал дээрээ голодоһо гаргаба, муу шанартайгаар хүдэлбэ гэһэн һэжэг орой түрэдэггүйбди. Тэдэнэй заһабариһан генератор гү, али бусадшье электро-түхеэрэлгэнүүд хэзээдэшье, хаанашье муу гэжэ байгаагүй юм. Хэһэн юумыень хараад баясахат, газаа талань шэрдэгдэнхэй, ялагаража байха. Шухала юумэнь гэхэдэ, заһабарилагдаха түхеэрэлгэнүүдые саг соонь, сагһаань урид тушаадаг.

— Тингээгүйдэнь арганьшьегүй, юундэб гэхэдэ, Николай Ивановичай бригада коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй ха юм, — гэжэ Анисим Николаевич хөөрэдэг.

В. Каток.

Багшанар, һурагшад өөһэдөө...

Хориин аймагай Чисаанын найман жэлэй һургуулиин багшанар, һурагшад гушан гурба метр утатай, найма метр үргэнтэй һургуулиин байшан барижа эхилбэ. 7-дохи, 8-дахи классай һурагшад барилгын шулуу бэлдэбэ, шэнэ барилгынгаа һууриинь газарые малтаа.

Шэнэ байшан гэрэйнгээ һууриие табижа дүүргэн сасуугаа модон барилгадань орохоор хараална.

Барилга дээрэ М. Шоноева, С. Сониева, Е. Мадуева, Ц. Семенов, Д. Дарижанов болон бусад эрхимээр хүдэлдэг юм.

Чисаанын һурагшад, багшанар һургуулиингаа шэнэ барилгын ехэнхи хүдэлмэриие мүнөө зунайнгаа амаралтын үедэ түгэсхэхэ зорилготой.

С. Михайлов.

Эбтэй эетэй коллектив

Байгал-Хударын промкомбинадай коллектив үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада продукци гаргалгаяа ехэ болгодог заншалтай.

Тус коллективтэ коммунис ажалай 16 ударнинууд хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда хуушанай дархан Л. Е. Симухин нэрэ хүндэ ехэтэй, өөрынгөө мэргэжэлдэ залуу үетэниие дуратайгаар һургадаг.

Комбинадай коллектив дииилэнхидээ залуушуул-комсомолшуудһаа бүридэнхэй. Тэдэнэр ажалайнгаа һүүлээр үдэшын һургуулида һурадаг. Эбтэй эетэй нүхэдэй дунда ажал, һуралсалшье урагшатай.

Н. Хазагаев.

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД ДЭЭГҮ

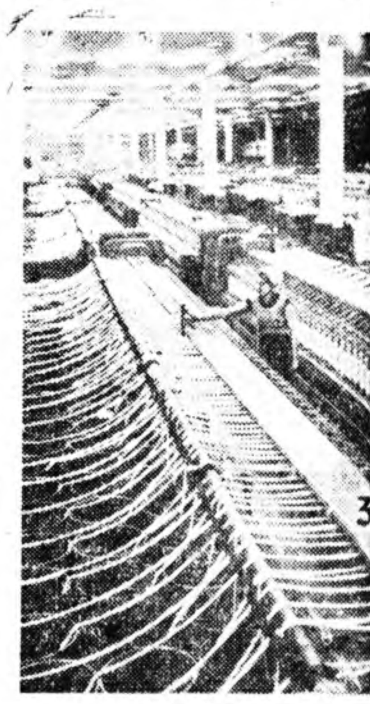

КАРЕЛЬСКЭ АССР. Кондопог хотодо гэр байрануудай барилга хурдан түргөөр хэгдэнэ. Эндэхи саарһанай комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хэдэн арбаад бүлэ һара бүридэ шэнэ байрануудта түбхинэнэ. Байгша ондо эндэ олон квартиратай гушаад байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтэһэн юм. Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн шулуушадай бригадын эрхим бригадир А. П. Метельский Пролетарска үйлсөөр баригдажа байһан гэрэй барилга дээрэ (нэгэдэхи зураг).

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. Һая байгуулагдаһан Чайковскиин водохранилищиин эрьедэ барилгын ехэ талмай харагдадаг. Эндэ бүд нэхэхэ томо комбинадай барилга эхилэнхэй. Тус комбинат жэлдээ 87 миллион метр бүд нэхэн гаргаха юм.

Һаяхан Михаил Недбайло гэгшын хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригада фабрикын гол корпусто түрүүшын тулгууринуудые бодхообо. Энэ корпус 11,5 гектар талмай эзэлхэ юм. Комбинадай түрүүшын ээлжээн ерэхэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ. Хабсаргагшадай бригадир Михаил Недбайло (баруун гарһаа), звеньевой Александр Васев гэгшэд комбинадай барилга дээрэ (2-дохи зураг).

КАМЫШИНСКЫН бүд нэхэлгын комбинадай барилга текстильнэ промышленностиин долоон жэлэй томо барилгануудай нэгэн болоно. 1965 ондо эндэ 500 мянган ээрсэг, бүд нэхэдэг 14500 станогууд хүдэлхэ юм. Шэнэ оньһон техникээр түхеэрэгдэһэн № 1 ээрэлгын фабрика һаяхан түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилээ. Ээрэлгын фабрикын нэгэ цех соо (3-дахи зураг).

ТАСС-ай фотохронико.

Минии зүрхэн этигэл найдабаряар дүүрэнхэй гэжэ У Тан хэлэбэ

МОСКВА, августын 7. (ТАСС-ай корр.). Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табилгатай дашарамдуулан Советскэ Союз ерэһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тан мүнөөдэр Москваһаа Нью-Йорк орохоёо гараба.

ООН-ой тугуудаар, СССР-эй гүрэнэй тугаар гоёогдоһон Шереметьевскэ аэродром дээрэһээ У Таниие СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхайта хүнүүд үдэшэбэ.

Аэродром дээрэ ТАСС-ай корреспондентдэ У Тан ингэжэ мэдүүлбэ: Минии зүрхэ сэдьхэл этигэл найдабаряар дүүрэнхэй. Һайн найдабари түрүүлхээр оршон байдалда һүүлэй хэдэн үдэр соо Москвада байгдаба гээшэ. Ядерна зэбсэг туршалга хизаарлаха тухай договор хадаа саашанхи улам ехэ алхам тээшэ — буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тээшэ абаашаха байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци хүн түрэлтэнэй хүсэлэл найдабариие бэелүүлэн, уласхоорондын байдалые саашадань һайжаруулха зам бэдэрхын, агуухэ оронуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохын тулада хүсэл оролдолгоёо гаргажа байха юм. Бүхы дэлхэй хадаа хэлсээнүүдтэ анхаралаа хандуулһан шэгээрээ байна.

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табиһанай һүүлээр Москваһаа мордоходоо, Советскэ Союзай арад зондо һайн һайханиие хүсэхэ байнаб.

США-гай гүрэнэй секретарь Ленинград ерэбэ

ЛЕНИНГРАД, августын 7. (ТАСС-ай корр.). Америкын Холбоото Штадуудай гүрэнэй секретарь Дин Раск һамгантаяа тусхай самолёдоор Ленинград ерэбэ.

«Минии һамган, манай делегациин гэшүүд танай город хаража сэдьхэлээ хүсэбэ,— гэжэ аэродром дээрэ Дин Раск мэдүүлбэ. — Ленинград хараха гээшэ минии үни заяанай хүсэл байһан юм».

США-гай сенаторнууд нютагаа бусаба

Ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табилгатай дашарамдуулан Москва ерэһэн Америкын Холбоото Штадуудай бүлэг сенаторнууд августын 7-до нютагаа бусаба.

ООН-дохи США-гай түлөөлэгшэ Эдлай Стивенсон, сенаторнууд Джордж Д. Айкен, Леверет Салтонстол, Джон Дж. Спаркмэн, Губерт Г. Хэмфри, Джон О. Пасторе, США-гай атомна энергиин комиссиин түрүүлэгшэ Глени Т. Сиборг, буу зэбсэг хуряаха комитедтэ США-гай түлөөлэгшэ Чарльз Стелл болон бусад Москваһаа нииджэ ошоо.

(ТАСС).

„Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада“

Кинохронико тусхай журнал гаргаба

МОСКВА, августын 7. (ТАСС-ай корр.). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто гар табилгатай дашарамдуулан, «Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада» гэһэн тусхай журнал мүнөөдэрһөө харуулагдажа эхилбэ. США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раскын, Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр лорд Хьюмэй, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Танай, мүн тэдэнэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзаһые документальна фильмүүдэй студиин операторнууд буулгажа абаһан байна.

Договорто гар табижа байха үень буулгагданхай. Договорто гар табилгатай дашарамдуулан, Советскэ правительствын Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевскэ зал соо эмхидхэһэн уулзалга харуулаад, фильм дүүрэнэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной августын 9.

Хилын саанаһаа

Эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг хүнүүдэй илалта

СОФИ. Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээнэй Москвада баталагдаһан ушар бүхэдэлхэйн удха шанартай хэрэг болоно. Эб найрамдалай аша туһада саашадаа иимэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ арга боломжо нээжэ үгэнэ гэжэ Болгариин Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Николай Георгиев «Вечерни новини» газетэдэ бэшээ. Эб найрамдалай политикын, амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын илан мандажа байһанай ашаар энэ хэлсээн баталагдаа. СССР, Н. С. Хрущев эб найрамдалай, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политика эршэтэ сусашагүйгөөр бэелүүлнэ. КНК-гай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө үедэ амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политика бэелүүлжэ болохогүй гээд буруугаар ойлгоно. Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай хэлсээн эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй буруу хараа шугам баримталдагые тодорхойлно гээд Н. Георгиев түгэсхэлдөө бэшэнэ.

ГАВАНА. Ядерна туршалга хорихо тухай Москвада баталагдаһан хэлсээн эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар бэелүүлэгдэһэн һайн хэрэг болоно гээд эб найрамдалые, арадуудай бүрин эрхэтэй байлгые хамгаалдаг хүдэлөөнэй вице-президент Эдуардо Корона мэдүүлбэ. Куба хадаа Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай хамта амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын, буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал тогтоохын, бүхы арадуудай национальна талаар сүлөөрхын түлөө тэмсэхэ гэжэ Эдуардо Корона хэлэһэн байна.

ДЕЛИ. Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай гурбан агуухэ гүрэнүүдэй хэлсээндэ Советскэ правительство туйлай ехэ хубитаяа оруулаа. Бидэнэр г-н Хрущевой энэ асуудалаар баримталдаг хараа шугамые һайшаан дэмжэнэбди, энэ хараа шугамынь тон һайшаалтай. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ һайн һайхан үг зорилготой хэрэгтэ Советскэ правительствын толгойлогшын шэнэ амжалтануудые туйлахые хүсэнэбди гэжэ Индиин газетэнүүдтэ бэшэгдэнэ.

АЛЖИР. Ядерна туршалгануудые хорихо тухай хэлсээн хаа хаанагүй этигэл найдабари түрүүлбэ гээд «Пепль» газетын түрүү бэшэг соо тэмдэглэгдэбэ. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Бен Белла толгойлогшотой Алжир һайн һайхан зорилготой энэ хэрэгые һайшаана гэжэ тэндэнь хэлэгдэнэ.

КАИР. Москвагай хэлсээн түүхэтэ хэрэг болоно гэжэ «Аль-Маса» газетэ бэшэһэн байна. Радиоактивна туяасануудай аюулые усадхахаһаа гадна, уласхоорондын олон орёо бэрхэшээлтэй асуудалнуудые шиидхэхэ харгы зам нээжэ үгэнэ. Уласхоорондын байдалые һайжаруулха бодото алхам иигэжэ хэгдэбэ гээд газетэ һанамжалаа.

РАБАТ. «Насьон Африкэн» газетэ Москвада баталагдаһан хэлсээе «агуухэ хэрэг» гэжэ нэрлэһэн байна. Мароккан арад энэ хэлсээе һайшаан дэмжээд, дэлхэй дээрэ юумэн бүхэндэ үнэн сэхээр хандалгын, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, арадуудай эбтэй эетэй байха үе саг эхилэг лэ гээд хүсэнэ гэжэ газетэ тэмдэглээ.

МЕХИКО. Ядерна туршалга хорихо тухай хэлсээндэ Мексикэ тусхайта ёһоор хабаадаба гэжэ «Новедадео» газетэ мэдээсээ. ООН-до байдаг Мексикын делегациин түлөөлэгшэ Франсиско Куэвас Кансино ООН-ой Генеральна секретарьта тусхай мэдүүлгэ дамжуулан үгэбэ гэжэ тэндэнь заагданхай.

Хүн түрэлтэнэй хуби заяанда хубилалта болобо гээд этигэнэбди гэжэ «Свасьонес» газетэ тэмдэглэбэ.

РИО-де-ЖАНЕЙРЭ. Бразилиин олониитэ Москвагай хэлсээе нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэнэ. Би хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэ байһан туладаа, энэ хэлсээе хүн түрэлтэнэй илалта гэжэ тоолоноб. Энэ илалта дэлхэйн арадуудта шэнэ этигэл найдабари түрүүлнэ гээд ашаа зөөгшэдэй национальна нэгэдэлэй секретарь Убалдино Сантос мэдүүлээ.

Энэ хэлсээн эб найрамдал хамгаалха талаар хэгдэһэн ехэ алхам болоно гээд эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэл адли тоолоноб. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэ энэ хэлсээн амжалта туйлаха ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ гээд түмэр замшадай национальна нэгэдэлэй генеральна секретарь Гералдо да Коста Матос тэмдэглэбэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Москвада баталагдаһан хэлсээн бүхы хүн түрэлтэндэ ашатай туһатай гэжэ Финляндиин президент У. К. Кекконен Англиин премьер-министр Макмилланай хүндэлэлдэ хэгдэһэн сайлалгада хэлэбэ. Олон гүрэнүүд, тэрэ тоодо Финлянди, энэ хэлсээе баталха хүсэлтэй байһанаа мэдүүлбэ. Ядерна зэбсэг саашадаа ехээр бэлдэхэ, энэ зэбсэгэй бусад гүрэнүүдтэ бии болохо ябадалые усадхаха түрүүшын алхам хэгдэбэ гэжэ президент Кекконен һанамжалаа.

Москвада баталагдаһан хэлсээнэй ехэ удха шанартай байһаниие Англиин премьер-министр Макмиллан тэндэ үгэ хэлэхэдээ, мүн лэ онсолон тэмдэглээ. Энэ хэлсээе баталалга нэгэ талын «бэеэ тушааһан», «диилдэһэн» ушар бэшэ болоно. Бидэнэр мүнөө эхи табяабди. Энэ үгэеэ ойлголсоһон ушар Зүүн, Баруун зүгэй арадуудые саашанхи хэлсээнүүдтэ зоригжуулха гээд этигэнэб гэжэ Макмиллан хэлэһэн байна.

Аха дүүгэй туһаламжа

БЕЛГРАД, августын 7. (ТАСС). Советскэ Союзһаа Югославида байдаг элшэн сайд А. М. Пузанов үсэгэлдэр Бриондо президент Титотэй уулзажа, Советскэ Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой бэшэгые дамжуулаа. Скопле городто тохёолдоһон ехэ хохидолтой дашарамдуулан, Советскэ Союзай арадуудай, правительствын шаналжа байһан тухай тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ. Байрын гэрнүүдэй детальнуудые хэхэ заводой түхеэрэлгэнүүдые Советскэ Союз Югославида бэлэглэнэ гэжэ тэндэнь хэлэгдэнхэй. Жэлдээ тус завод 35 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй байрын гэр бэлэн болгохо аргатай.

Шаналалаа мэдүүлһэнэйнь, туһаламжа хүргэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай арадуудта, правительствада, нүхэр Н. С. Хрущевто Югославиин арадуудай, правительствын нэрэһээ президент Тито үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Анголын патриодуудай тэмсэл үргэдэнэ

ПАРИЖ, августын 7. (ТАСС). Португалиин колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлээ Анголын патриодууд улам улам үргэдхэнэ гэжэ Анголые национальна талаар сүлөөлхэ фронтын бюрогой Алжирта толилогдоһон мэдүүлгэ соо заагдана.

Франс Пресс агентствын корреспондентын Алжирһаа мэдээсэһээр, Кавинга, Кимбумбе, Зала гэдэг районуудта үнгэрэгшэ һарын һүүл багаар Салазарай алуургшадта эсэргүү шанга тэмсэл болоһон байна. Зала район шадар болоһон байлдаанда Португалиин 20 солдадууд алуулаа, хэды хүн шархатаа.

Анголын патриодууд Намбуангонго район шадар Португалиин сэрэгэй автомашинануудай нэгэ колонные усадхан һалгаһан байна. [illegible] колониальна сэрэгүүдэй 43 сол[illegible] алуулаа. Мүн эндэ Португалиин молёдууд хабаадажа, патриоду[illegible] хэды түлөөлэгшэд алуулһан ба[illegible] юм.

Муконго район шадар бол[illegible] тулалдаанда Португалиин колон[illegible] листнуудай 10 туһамаршад алу[illegible] 2-ынь амидыгаар баригдаа. З[illegible] мүрэн шадархи райондо Порт[illegible] лиин дээрмэшэдэй харуулшад[illegible] дайлалдаан болобо гэжэ мэдү[illegible] соонь тэмдэглэгдэнхэй. Салаза[illegible] самолёдууд Анголын һуурин га[illegible] нуудта напалмова бомбо хаяжа, [illegible] галан ёһоной ажалтай хүнүү[illegible] гэмтээгээ гэжэ мэдүүлгэ соонь за[illegible] дана.

Атомна, водородно зэбсэг хорихын түлөө зарлагдаһан уласхоорондын IX конференци дүүрэбэ

ХИРОСИМА, августын 7. (ТАСС). Атомна, водородно зэбсэг хорихын түлөө зарлагдаһан уласхоорондын IX конференци мүнөөдэр эндэ дүүрэбэ. «Хамтаараа хэхэ тэмсэлээ шангадхаха тухай резолюциие», «Дэлхэйн арадуудай нэгэн хамта тэмсэхэ тухай уряае» Японой де[illegible] гаци дурадхаһан байгаа. Энэ ко[illegible] ференцидэ хабаадагшад эдэ док[illegible] ментнүүдыень түгэсхэлэйнгөө зас[illegible] данида баталаа.

Неру: Бэеэ абанги байха политикын ёһо гуримтай таараалданагүй

ДЕЛИ, августын 7. (ТАСС). Индиин национальна конгресс гэдэг партиин парламентска бүлэгэй гүйсэдкомой заседанида премьер-министр Неру үгэ хэлээ. Калькуттада байдаг бүхэиндийскэ радиостанциин «Америкын үгэ» гэдэгые саашань дамжуулха болоһон хэлсээн тухайнь премьер-министр Неру һанамжаяа хэлээ. Бэеэ абанги байха политикын ёһо гуримтай энэ хэлсээнь таараалданагүй гээд Неру мэдүүлһэн байна. Энэ хэлсээе уридшалан правител[illegible] вада хаража үзэнгүйгөөр бата[illegible] гээд премьер-министр мэдүүлээ.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын августын 8-[illegible] номерой түрүүшын хуудаһанай [illegible] шагай 2-дохи мүрые **«Эхэ орон[illegible] 110 мянган центнер таряа ху[illegible] дахань»** гээд уншахые гуйгдана.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00494. Зак. № 4446.